

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Стоянов Димитров,
катедра “Поп и джаз изкуство”
към Вокален Факултет на
НМА „Проф. Панчо Владигеров”,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
за дисертационния труд на
Ясен Ясенов Обретенов

„Ямайската музика и нейното позициониране в българската интонационна среда от началото на ХХ век до днес”

катедра “Поп и джаз изкуство” към Вокален Факултет на
Национална Музикална Академия
“Проф. Панчо Владигеров” – София
за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”
научно направление
8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Кратки биографични данни за докторанта

Ясен Обретенов е утвърден пианист, аранжор и композитор, реализирал през годините на своя професионален творчески път успешна звукозаписна дейност. Завършва НМУ „Любомир Пипков” гр. София през 1998г. със специалност пиано в класа на Емилия Канева. През 2002г. придобива образователната степен бакалавър в НМА „Проф. Панчо Владигеров” в класа на проф. Юлия Ценова, а през 2003г. завършва магистратура в катедра „Поп и джаз изкуство”, отнито в класа на проф. Юлия Ценова. От 2002г. е хоноруван корепетитор и преподавател по задължително пиано в НМА „Проф.Панчо Владигеров”. От 2021 г. е щатен преподавател по

задължително пиано към катедра „Поп и джаз изкуство“. Носител е на Първа награда на конкурса за млади пианисти „Димитър Ненов“ – Разград 1994 г., а на конкурса „Бургас и морето“ през 2007 г. получава отличието на журито за аранжимент към авторската си авторска песен „Искам те“. Композирал е музиката на два филма: „Обичам те“ (реж. Пламен Николов, 2015) и „Кои са тези майки“ (реж. Ирена Даскалова, 2011), които имат награди на международни фестивали.

Творческите изяви на докторанта включват:

- Участник в множество музикални формации като пианист, изпълняващ авторски композиции в новаторски стил;
- Участва в джаз формации с аранжimenti на утвърдени мелодии пречупени през призмата на карибската звучност;
- активна звукозаписна и концертна дейност;

Общо описание на представените материали:

Дисертационният труд е структуриран в **увод, три глави, заключение, справка** за приносите на дисертационния труд, **творческа автобиография, публикации** по темата и **библиография**.

Изследването е в размер на **158** стр. като към текста са включени **21** фигури и **106** нотни примера.

Авторефератът има общ обем от **35** стр., като структурата и съдържанието му са в съответствие с дисертацията. Библиографията съдържа списък със **102** източника, от които **47** на латиница, **3** на български език и **60** интернет източника

Цели и задачи на дисертационния труд

Дисертационния труд се фокусира върху зараждането и развитието на реге музиката с нейните многобройни стилове, дали отражение върху

творчеството на българските композитори и изпълнители на популярна музика.

предмета на дисертацията – популяризирането на ямайската музика с нейните музикални характеристики, оказали влияние върху световната музикална звучност и в българската интонационна среда.

За постигането на целта на изследването са използвани следните **методи**: аналитичен и емпиричен.

целта на настоящия труд е изследване на реге стила с теоретико-практическа насоченост и систематизиран набор от техники на изпълнение, което ще допринесе за по-дълбокото разбиране естетиката на музикалния език на ямайската музика.

В *Първа глава* на дисертационния труд в обем от **48** страници изследването е насочено към историческите факти проследяващи развитието на ямайската музика от нейното зараждане до съвременните и производни стилове обобщени като „реге“. Акцентира се върху факторите, които оказват влияние за стилового съдържание и музикален език на Ямайската народна песен и зараждането през годините на реге разклоненията като: *Менто, Калипсо, Екстемпо, Ска, Рокстеди, Дъб, Денсхол, Рага, Регетон и Реге джаз*. Интересни данни са предоставени за методите, които насочват развитието на всеки един от посочените стилове с появата на нови изпълнители и музиканти с различен произход, които обикновено започват с подражание на любим изпълнител, но по-късно придават своя личен обрат със собствената си уникалност и въздействия, допринасящи за появата на автономен музикален почерк. Посочват се предпоставки и се описват различни техники на изпълнение в реге стил включващи елементи от

музикални стилове като джаз, ритъм енд блус, афроамериканска музика. Докторанта поставя няколко основни принципа за строежа на реге песните:

- употребата на размер 4/4 с изявен синкопиран ритъм (изместване върху втората осмина от всяко време), чиито акценти се „разминават“ при барабаните (след трето време) и китарата и клавишните (след второ и четвърто);

- темпото варира от 80 до 110 удара в минута, което допринася за изграждането на характерна ритмична пулсация и позволява да се създават различни ритми като бийт в китара или пиано акцентирайки на слабите метрични времена;

- диалогичният похват „въпрос – отговор“ често се среща при изпълнение на песните;

- чести динамични промени в песните, с цел подпомагане на емоционалната привлекателност на текста. постигнати чрез изтеглянето на определени инструменти и въвеждането им отново за момент, преди да се оттеглят на заден план.

Във Втора глава на дисертационния труд с обем от **80** страници страници, авторът се фокусира върху характеристиките очертаващи ансамбловото изпълнение в стил реге включващи: *инструментариум, звукоизвличане, динамика, щрихи и ритъм*. В тази глава е поставен акцент върху взаимодействието на музикантите, които възпроизвеждат кратки остинатни фигури, изпълняват части от контра ритми и паузи, оставяйки място за диалог между изпълнителите и публиката, като по този начин създават плавни ритмични изрази непознати по това време за западноевропейската и американската музика. Представени са гледни точки за същността на комуникативната компетентност, по време на музициране в реге стиловете и прилагането на модели свързани с особеностите на

времевата точност и непрекъснатост на музикалната фраза постигнати, чрез синхрон между музикантите, който придава единство и завършеност на музикалното изпълнение. Намирам акцентирането върху понятието „изпуснато първо време в такта” за ключово разяснение на типичната характеристика на реге басовата партия. Изведени са основни изследователски проблематики свързани с *повторяемостта* на ритмичната пулсация (груува), които изграждат мелодията, акцентите и вокалните партии на композицията. Авторът ни запознава с конкретни музикални групи и изпълнители, които се отличават по нюансите в начина на интерпретация наблягайки на това, че всяка отделна композиция е до голяма степен разпознаваема по своя уникален „груув”. Ясен Обретенов налага своя извод, че ритмичната пулсация на музиката е най-важния елемент, който създава характерната звукова и стилово оформена картина на реге стила, която отхвърля музикалното статукво на времето.

В Трета глава на дисертационния труд с обем от **30** страници е изследвано влиянието, което оказва карибската музика върху интонационната среда в българската поп култура и как това ускорява процеса свързан с глобализацията на културния обмен между различните страни. Докторантът изследва периода на шестдесетте години на 20-ти век като епоха на своеобразния творчески устрем на джаза в България, а с това и на по-сериозното навлизане на карибската музика в повече български композиции. Авторът систематизира елементите присъщи за Карибската музика, като набляга на вмъкването на ритмики и настроения, чрез които постепенно започва да се долавят характерните пулсации на *калипсо*, *салса*, *меренге* и други стилове, типични за южната вълна, които биват умело вплетени от родните композитори в българската поп музика.

Приноси и значимост надисертационния труд

Съгласен съм с посочените от автора приноси на дисертационния труд, като считам за приносен характер в настоящата дисертация това, че за първи път в българската специализирана литература историята и развитието на ямайската музика са поставени на изследователска основа и за първи път в България систематично е проследено навлизането, разпространението и влиянието на карибската музика в съвременната интонационна среда на българската популярна музика. Основания за положителната ми оценка дават и представените публикации на докторанта, които определям като съответстващи на проблематиката на дисертационния труд.

Заключение:

Дисертационният труд на Ясен Обретенов е цялостно систематизирано музикологично изследване, като анализът е последователен, базиран върху основни, определящи организационния ред на разположението на всеки от обичайно използваните инструменти в музикалното ансамблово изпълнение. Настоящият труд е особено ценен в областта на изясняване и прилагане на различните видове ритмични модели на инструментите в реге оркестри, което се фокусира върху ритъма и свързания с него реге груув създаващи музиката, която преди близо 70 години променя статуквото на международния звук в популярната музика.

Казаното до тук ми дава достатъчно основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Ясен Обретенов научно образователната степен “ДОКТОР” в направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

проф. д-р Иван Стоянов

12. 02. 2024г.